

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU

Kabul Tarihi: 26/09/2004

Temel İlkeler ve Tanımlar

Ceza Kanununun amacı

Ceza Kanununun amacı;

- ⤷ kişi hak ve özgürlüklerini,
- ⤷ kamu düzen ve güvenliğini,
- ⤷ hukuk devletini,
- ⤷ kamu sağlığını ve çevreyi,
- ⤷ toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir.

Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir.

⤷

Suçta ve cezada kanunîlik ilkesi

- ⤷ Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.
- ⤷ İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz.
- ⤷ Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.

Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi

(1) Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.

Kanunun bağlayıcılığı Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz.

Özel kanunlarla ilişki

Tanımlar

Ceza kanunlarının uygulanmasında;

- ⤷ **Vatandaş deyiminden;** fiili işlediği sırada Türk vatandaşı olan kişi,
- ⤷ **b) Çocuk deyiminden;** henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi,
- ⤷ **c) Kamu görevlisi deyiminden;** kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi,
- ⤷ **d) Yargı görevi yapan deyiminden;** yüksek mahkemeler ve adli ve idarî mahkemeler üye ve hakimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlar,
- ⤷ **e) Gece vakti deyiminden;** güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi,
- ⤷ **f) Silah deyiminden;**
  1. Ateşli silahlar,
  2. Patlayıcı maddeler,
  3. Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,
  4. Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler,
  5. Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler,
- ⤷ **g) Basın ve yayın yolu ile deyiminden;** her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar,
- ⤷ **h) İtiyadi suçlu deyiminden;** kasıtlı bir suçun temel şeklini ya da daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekillerini bir yıl içinde ve farklı zamanlarda ikiden fazla işleyen kişi,
- ⤷ **i) Suçu meslek edinen kişi deyiminden;** kısmen de olsa geçimini suçtan elde ettiği kazançla sağlamaya alışmış kişi,
- ⤷ **j) Örgüt mensubu suçlu deyiminden;** bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi, Anlaşılır.

Kanunun Uygulama Alanı

Zaman bakımından uygulama:

- İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez
- İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz
- Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.
- Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.
- Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.
- Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.

Yer bakımından uygulama

Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmesi veya neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde suç, Türkiye'de işlenmiş sayılır.

(2) Suç;

- a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında,
  - b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla,
  - c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,
  - d) Türkiye'nin kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı,
- İşlendiğinde Türkiye'de işlenmiş sayılır.

Yabancı ülkede hüküm verilmesi

Türkiye'de işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede hakkında hüküm verilmiş olan kimse, Türkiye'de yeniden yargılanır.

Görev suçları

Yabancı ülkede Türkiye namına memuriyet veya görev üstlenmiş olup da bundan dolayı bir suç işleyen kimse, bu fiile ilişkin olarak yabancı ülkede hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş bulunsa bile, Türkiye'de yeniden yargılanır.

Vatandaş tarafından işlenen suç

Bir Türk vatandaşı, sınırı bir yıldan az olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

Suç, aşağı sınırı bir yıldan az hapis cezasını gerektirdiğinde yargılama yapılması zarar görenin veya yabancı hükûmetin şikayetine bağlıdır. Bu durumda şikayet, vatandaşın Türkiye'ye girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapılmalıdır.

Yabancı tarafından işlenen suç

- Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır.

Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı halinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

- a) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.
- b) Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun işlendiği ülkenin veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.

(4) Birinci fıkra kapsamına giren suçtan dolayı yabancı mahkemece mahkûm edilen veya herhangi bir nedenle davası veya cezası düşen veya beraat eden yahut suçu kovuşturulabilir olmaktan çıkan yabancı hakkında Adalet Bakanının istemi üzerine Türkiye'de yeniden yargılama yapılır.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren hâllerde rüşvet ve nüfuz ticareti suçlarından dolayı yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlı değildir.

Soruşturma koşulu olan cezanın hesaplanması

Miktarının soruşturma koşulu oluşturduğu hallerde ceza, soruşturma evresinde ileri sürülen kanuni ağırlaştırıcı nedenlerin aşağı sınırı ve kanuni hafifletici nedenlerin yukarı sınırı göz önünde bulundurularak hesaplanır.

Cezadan mahsup

Tutuklulukta veya hükümlülükte geçen süre, aynı suçtan dolayı Türkiye'de verilecek cezadan mahsup edilir.

Hak yoksunlukları

Yabancı mahkemelerden verilen ve Türk hukuk düzenine aykırı düşmeyen hükmün, Türk kanunlarına göre bir haktan yoksunluğu gerektirmesi halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine Türk kanunlarındaki sonuçlarının geçerli olmasına karar verir.

Yabancı kanunun göz önünde bulundurulması

Türkiye'nin egemenlik alanı dışında işlenen suçlar dolayısıyla Türkiye'de yargılama yapılırken, Türk kanununa göre verilecek olan ceza, suçun işlendiği ülke kanununda öngörülen cezanın üst sınırından fazla olamaz.

(2) Ancak suçun;

a) Türkiye'nin güvenliğine karşı veya zararına olarak,

b) Türk vatandaşına karşı ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisi zararına olarak, İşlenmesi durumunda, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği, Kast ve Taksir

Ceza sorumluluğunun şahsiliği

Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımını uygulanamaz.

Kast

➤ Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır.

➤ Bu halde, **ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına,**

➤ müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda **yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur;** diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.

Taksir

Taksir, **dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.**

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde **taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.**

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. **Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.**

(6) **Taksirli hareket sonucu neden olunan netice,** münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; **bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.**

Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

Kanunun hükmü ve amirin emri

Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.

(2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.

(3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

(4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.

Meşru savunma ve zorunluluk hali

Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası

Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.

(2) Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.

Sınırın aşılması

Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, **taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadar indirilerek hükmolunur.**

(2) **Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.**

Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit

Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.

Haksız tahrik

Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işleyen kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirilir.

Hata

Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır.

İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.

Yaş küçüklüğü

- Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.
- (2) **Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur.**
- Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
- Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz.
- (3) **Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz.**

Akil hastalığı

Akil hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak **davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir.**

Diğer hallerde **verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir.** Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

Sağır ve dilsizlik

Bu Kanunun, fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır.

Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma

Geçici bir nedenle ya da irade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez.

İradi olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Suçta Teşebbüs

Suçta teşebbüs

Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

(2) **Suçta teşebbüs halinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.** Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

Gönüllü vazgeçme

Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz.

Suçta İştirak

Faillik

Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

(2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.

Azmettirme

Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suçta azmettirme halinde, **azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır.** Çocukların suçta azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer **suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir.** Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.

Yardım etme

Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

Bağlılık kuralı

- ➔ Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.
- ➔ (2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.
- ➔ (3) Suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir.

İştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme

İştirak halinde işlenen suçlarda, sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır.

(2) Suçun;

a) Gönüllü vazgeçenin gösterdiği gayreti dışında başka bir sebeple işlenmemiş olması,

b) Gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması,

Hallerinde de gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır.

Suçların İçtimalı

Bileşik suç

Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.

Zincirleme suç

Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır.

Fikri içtima

İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.

Yaptırımlar

Cezalar

Cezalar

Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır.

Hapis cezaları

Hapis cezaları şunlardır:

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.
- Müebbet hapis cezası.
- Sürelili hapis cezası.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlünün hayatı boyunca devam eder, kanun ve Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilir.

Müebbet hapis cezası

Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder.

Sürelili hapis cezası

Sürelili hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz.

(2) Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır.

Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar

Kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre;

a) Adli para cezasına,

b) Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle, tamamen giderilmesine,

c) En az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmeye,

d) Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmaya,

e) Sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak suç işlenmiş olması durumunda; mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, ilgili ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınmasına, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya,

f) Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılmaya,

Çevrilebilir.

(2) Suç tanımında hapis cezası ile adli para cezasının seçenek olarak öngörüldüğü hallerde, hapis cezasına hükmedilmişse; bu ceza artık adli para cezasına çevrilmez.

(3) Daha önce hapis cezasına mahkûm edilmemiş olmak koşuluyla, mahkûm olunan otuz gün ve daha az süreli hapis cezası ile fiili işlediği tarihte onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş bulunanların mahkûm edildiği bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, birinci fıkrada yazılı seçenek yaptırımlardan birine çevrilir.

(4) Taksirli suçlardan dolayı hükümlenen hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz.

(5) Uygulamada asıl mahkûmiyet, bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbirdir.

(6) Hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen **otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi halinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhal infaz edilir.** Bu durumda, beşinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(7) Hükmedilen seçenek tedbirin hükümlünün elinde olmayan nedenlerle yerine getirilememesi durumunda, hükmü veren mahkemece tedbir değiştirilir.

Hapis cezasının ertelenmesi

İşlediği suçtan dolayı **iki yıl** veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, **fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır.**

Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir.

Koşulun yerine getirilmesi halinde, hakim kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.

(3) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.

(4) Denetim süresi içinde;

- Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim programına devam etmesine,
- Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,
- Onsekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesine,

Mahkemece karar verilebilir.

(5) Mahkeme, denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi görevlendirebilir. Bu kişi, kötü alışkanlıklardan kurtulmasını ve sorumluluk bilinciyle iyi bir hayat sürmesini temin hususunda hükümlüye öğütte bulunur; eğitim gördüğü kurum yetkilileri veya nezdinde çalıştığı kişilerle görüşerek, istişarelerde bulunur; hükümlünün davranışları, sosyal uyumu ve sorumluluk bilincindeki gelişme hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hakime verir.

(6) Mahkeme, hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir yükümlülük belirlemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir.

(7) Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, hakim uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir.

(8) **Denetim süresi yükümlülüklere uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.**

Adli para cezası

5 günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan **hallerde 730 günden fazla olmamak üzere** belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.

En az 20 TL ve en fazla 100 TL olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurularak takdir edilir.

Taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz. Kararda, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi halinde geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ve ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceği belirtilir.

Güvenlik Tedbirleri

Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma

Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

- a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,
- b) Seçme ve seçilme ehliyetinden (...),
- c) Velayet hakkından; vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,
- d) **Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,**
- e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten,
Yoksun bırakılır.

(2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz.

(3) Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir.

(4) Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(5) Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet halinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet halinde, hükümde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükümün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar.

(6) Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.

Eşya müsadere

İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere sine hükümlenir. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir. Eşyanın üzerinde iyiniyetli üçüncü kişiler lehine tesis edilmiş sınırlı aynı hakkın bulunması hâlinde müsadere kararı, bu hak saklı kalmak şartıyla verilir.

Kazanç müsadere

Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsadere sine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.

Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri

Çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin neler olduğu ve ne suretle uygulanacakları ilgili kanunda gösterilir.

Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri

Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar.

Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlar

Önceden işlenen suçtan dolayı verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suçun işlenmesi halinde, tekerrür hükümleri uygulanır. Bunun için cezanın infaz edilmiş olması gerekmez.

Sınır dışı edilme

İşlediği suç nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilen yabancı, koşullu salıverilmeden yararlandıktan ve her halde cezasının infazı tamamlandıktan sonra, durumu, sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak değerlendirilmek üzere derhal İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri

Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.

Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi

Cezanın belirlenmesi

Hakim, somut olayda;

- Suçun işleniş biçimini,
- Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,
- Suçun işlendiği zaman ve yeri,
- Suçun konusunun önem ve değerini,
- Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,
- Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,
- Failin güttüğü amaç ve saiki,

Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.

Sürelili hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.

Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.

Takdiri indirim nedenleri

Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadarı indirilir.

Mahsup

Hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün haller nedeniyle geçirilmiş süreler, hükmolunan hapis cezasından indirilir. Adli para cezasına hükmedilmesi durumunda, bir gün yüz Türk Lirası sayılmak üzere, bu cezadan indirim yapılır.

Dava ve Cezanın Düşürülmesi

Sanığın veya hükümlünün ölümü

Sanığın ölümü halinde kamu davasının düşürülmesine karar verilir. Hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarını ortadan kaldırır.

Af

Genel af halinde, kamu davası düşer, hükmolunan cezalar bütün neticeleri ile birlikte ortadan kalkar. Özel af ile hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesine son verilebilir veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilir ya da adli para cezasına çevrilebilir.

Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirir.

Dava zaman aşımı

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,

- Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,
- Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,
- Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,
- Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl,
- Geçmesiyle düşer.

(2) Fiili işlediği sırada **oniki yaşını** doldurmuş olup da **onbeş yaşını doldurmamış** olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi

Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hallerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılıncaya kadar dava zamanaşımı durur.

Ceza zamanaşımı

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl.
- b) Müebbet hapis cezalarında otuz yıl.
- c) Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmidört yıl.
- d) Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl.
- e) Beş yıla kadar hapis ve adli para cezalarında on yıl.

Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle ceza infaz edilmez.

Ceza zamanaşımı ve hak yoksunlukları

Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunluklarının süresi ceza zamanaşımı doluncaya kadar devam eder.

Müsaderede zamanaşımı

Müsadereye ilişkin hüküm, kesinleşmeden itibaren yirmi yıl geçtikten sonra infaz edilmez.

Ceza zamanaşımının kesilmesi

Mahkûmiyet hükmünün infazı için yetkili merci tarafından hükümlüye kanuna göre yapılan tebligat veya bu maksatla hükümlünün yakalanması ceza zamanaşımını keser.

(2) Bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse üst sınırı iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlediği takdirde, ceza zamanaşımı kesilir.

Zamanaşımının hesabı ve uygulanması

Dava ve ceza zamanaşımı süreleri gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir.

Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar

Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suç hakkında yetkili kimse altı ay içinde şikayette bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

Zamanaşımı süresini geçmemek koşuluyla bu süre, şikayet hakkı olan kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlar.

Dava veya cezanın düşmesinin etkisi

Genel af, özel af ve şikayetten vazgeçme, müsadere olunan şeylerin veya ödenen adli para cezasının geri alınmasını gerektirmez.

Önödeme

Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların faili;

- Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,
- Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için otuz Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,
- Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödemediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Uluslararası Suçlar Nelerdir?

- ⇒ Soykırım
- ⇒ İnsanlığa karşı suçlar
- ⇒ Örgüt

Yazılı suçları işlemek maksadıyla örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu örgütlere üye olanlara beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

Kişilere Karşı Suçlar

Hayata Karşı Suçlar

Kasten öldürme

Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Nitelikli haller

a) Tasarlayarak, ...vb halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi

İntihara yönlendirme

Taksirle öldürme

Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

⇒ Kasten yaralama

Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

İşlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

⇒ Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama

Kasten yaralama fiili, belirlenen ceza, bir kat artırılır. verilecek ceza, üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde beş yıldan az olamaz.

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir.

Taksirle yaralama

Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

İnsan üzerinde deney

İnsan üzerinde bilimsel bir deney yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Organ veya doku ticareti

Hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın, kişiden organ alan kimse, beş yıldan dokuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun konusunun doku olması halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Etkin pişmanlık

Organ veya dokularını satan kişi, resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce durumu merciine haber vererek suçluların yakalanmalarını kolaylaştırır, hakkında cezaya hükmolunmaz.

İşkence ve Eziyet

İşkence

Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Eziyet

Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlâli

Terk

Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi

Yaşı, hastalığı veya yaralanması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hal ve koşulların elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhal ilgili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Hürriyete Karşı Suçlar

Tehdit

Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Şantaj

Hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Cebir

Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması halinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılarak hükmolunur.

Etkin pişmanlık

Yukarıdaki maddede tanımlanan suçu işleyen kişi, bu suç nedeniyle soruşturmaya başlanmadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakacak olursa cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

Tehdit, şantaj, cebir veya kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının işlenmesi sonucunda yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi

Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla; engel olunması hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesi

Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla;
a) Bir kamu faaliyetinin yürütülmesine,

b) Kamu kurumlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında verilen ya da kamu makamlarının verdiği izne dayalı olarak sunulan hizmetlerden yararlanılmasına, engel olunması hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi

Seçim yoluyla gelinen bir kamu görevine aday olmamaya veya seçildiği görevden ayrılmaya,

Zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir siyasi partinin faaliyetlerinin engellenmesi halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme

Cebir veya tehdit kullanarak, bir kimseyi dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlayan ya da bunları açıklamaktan, yaymaktan meneden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Konut dokunulmazlığının ihlali

Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikayeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

İş ve çalışma hürriyetinin ihlali

Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetini ihlal eden kişiye, mağdurun şikayeti halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi

Bir kimseye karşı bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Ortak hüküm

Madde 119- (1) Eğitim ve öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi, siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme, konut dokunulmazlığının ihlali ile iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçlarının;

a) Silahla,

b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

d) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

e) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

İşlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(2) Bu suçların işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Haksız arama

Hukuka aykırı olarak bir kimsenin üstünü veya eşyasını arayan kamu görevlisine üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi

Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukuki bir neden olmaksızın kabul edilmemesi halinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

- ⇒ Nefret ve ayırimcılık
- ⇒ Kişilerin huzur ve sükununu bozma
- ⇒ Haberleşmenin engellenmesi

- ⇒ ŞEREFİ KARŞI SUÇLAR
- ⇒ Hakaret

Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Mağdurun غيابında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.

Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

- a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı, işlenmesi halinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.
Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

- ⊖ Mağdurun belirlenmesi
- ⊖ İsnadın ispatı
- ⊖ İddia ve savunma dokunulmazlığı
- ⊖ Haksız fiil nedeniyle veya karşılıklı hakaret
- ⊖ Kişinin hatırasına hakaret
- ⊖ Soruşturma ve kovuşturma koşulu

⊖ ÖZEL HAYATA VE HAYATIN GİZLİ ALANINA KARŞI SUÇLAR

- ⊖ Haberleşmenin gizliliğini ihlal
- ⊖ Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması
- ⊖ Özel hayatın gizliliğini ihlal
- ⊖ Kişisel verilerin kaydedilmesi
- ⊖ Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme
- ⊖ Verileri yok etmeme
- ⊖ Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

⊖ MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR

- ⊖ Hırsızlık
- ⊖ Suçun gece vakti işlenmesi
- ⊖ Malın değerinin az olması
- ⊖ Kullanma hırsızlığı
- ⊖ Zorunluluk hâli
- ⊖ Yağma
- ⊖ Mala zarar verme
- ⊖ İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme
- ⊖ Hakkı olmayan yere tecavüz
- ⊖ Güveni kötüye kullanma
- ⊖ Bedelsiz senedi kullanma
- ⊖ Dolandırıcılık
- ⊖ Nitelikli dolandırıcılık
- ⊖ Hileli iflâs
- ⊖ Taksirli iflas
- ⊖ Karşılıksız yararlanma
- ⊖ Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi
- ⊖ Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi
- ⊖ Bilgi vermeme
- ⊖ Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep
- ⊖ Etkin pişmanlık
- ⊖ Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

⊖ TOPLUMA KARŞI SUÇLAR

Genel Tehlike Yaratıcı Suçlar

- ⊖ Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması
- ⊖ Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması
- ⊖ Radyasyon yayma
- ⊖ Atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme
- ⊖ Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi

- ⊕ Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali
- ⊕ İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama
- ⊕ Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması
- ⊕ İşaret ve engel koymama
- ⊕ Trafik güvenliğini tehlikeye sokma
- ⊕ Trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma
- ⊕ **ÇEVREYE KARŞI SUÇLAR**
- ⊕ Çevrenin kasten kirletilmesi
- ⊕ Çevrenin taksirle kirletilmesi
- ⊕ Gürültüye neden olma
- ⊕ İmar kirliliğine neden olma
- ⊕ **KAMUNUN SAĞLIĞINA KARŞI SUÇLAR**
- ⊕ Zehirli madde katma
- ⊕ Bozulmuş Veya Değiştirilmiş Gıda Veya İlaçların Ticareti
- ⊕ Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç yapma veya satma
- ⊕ Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti
- ⊕ Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması
- ⊕ Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma
- ⊕ Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak
- ⊕ Etkin pişmanlık
- ⊕ Zehirli madde imal ve ticareti
- ⊕ Sağlık için tehlikeli madde temini
- ⊕ Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma
- ⊕ Usulsüz ölü gömülmesi
- ⊕ **KAMU GÜVENİNE KARŞI SUÇLAR**
- ⊕ Parada sahtecilik
- ⊕ Paraya eşit sayılan değerler
- ⊕ Kıymetli damgada sahtecilik
- ⊕ Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar
- ⊕ Etkin pişmanlık
- ⊕ Mühürde sahtecilik
- ⊕ Mühür bozma
- ⊕ Resmi belgede sahtecilik
- ⊕ Resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek
- ⊕ Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan
- ⊕ Özel belgede sahtecilik
- ⊕ Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek
- ⊕ Açığa imzanın kötüye kullanılması
- ⊕ Resmi belge hükmünde belgeler
- ⊕ Daha az cezayı gerektiren hal
- ⊕ İçtima
- ⊕ **KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLAR**
- ⊕ Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit
- ⊕ Suç işlemeye tahrik
- ⊕ Suçu ve suçluyu övme
- ⊕ Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşığılama
- ⊕ Kanunlara uymamaya tahrik
- ⊕ Ortak hüküm
- ⊕ Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma
- ⊕ Suç işlemek amacıyla örgüt kurma
- ⊕ Etkin pişmanlık

➤ ULAŞIM ARAÇLARINA VEYA SABİT PLATFORMLARA KARŞI SUÇLAR

- Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması
- Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali

➤ GENEL AHLAKA KARŞI SUÇLAR

- Hayasızca hareketler
- Müstehcenlik
- Fuhuş
- Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama
- Dilencilik

➤ AİLE DÜZENİNE KARŞI SUÇLAR

- Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören
- Çocuğun soybağını değiştirme
- Kötü muamele
- Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali
- Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması

➤ EKONOMİ, SANAYİ VE TİCARETE İLİŞKİN SUÇLAR

- İhaleye fesat karıştırma
- Edimin ifasına fesat karıştırma
- Fiyatları etkileme
- İşçi ücretlerinin veya besin veya malların değerlerinin artıp eksilmesi sonucunu doğurabilecek bir şekilde ve bu maksatla yalan haber veya havadis yayan veya sair hileli yollara başvuran kimseye üç aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir.
- Fiil sonucu besin veya malların değerleri veya işçi ücretleri artıp eksildiği takdirde ceza üçte biri oranında artırılır.
- Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma
- Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması
- Mal veya hizmet satımından kaçınma
- Tefecilik
- Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

➤ BİLİŞİM ALANINDA SUÇLAR

- Bilişim sistemine girme
- Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme
- Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması
- Yasak cihaz veya programlar (Bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya sair güvenlik kodunun; münhasıran bu Bölümde yer alan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların işlenmesi için yapılması veya oluşturulması durumunda, bunları imal eden, ithal eden, sevk eden, nakleden, depolayan, kabul eden, satan, satışa arz eden, satın alan, başkalarına veren veya bulunduran kişi, **bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.**)

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

➤ MİLLETE VE DEVLETE KARŞI SUÇLAR

➤ Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar

- **Zimmet** (Görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçiren kamu görevlisi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.)
- **Etkin pişmanlık**
- **Daha az cezayı gerektiren hal**
- **İrtikap** (Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.)
- **Denetim görevinin ihmali**
- **Rüşvet**

- ⇒ **Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması**
- ⇒ **Etkin pişmanlık**
- ⇒ **Nüfuz ticareti** (Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracilar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.)
- ⇒ **Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması**
- ⇒ **Görevi kötüye kullanma**
- ⇒ **Göreve ilişkin sırrın açıklanması**
- ⇒ **Kamu görevlisinin ticareti**
- ⇒ **Kamu görevinin terki veya yapılmaması** (Hukuka aykırı olarak ve toplu biçimde, görevlerini terk eden, görevlerine gelmeyen, görevlerini geçici de olsa kısmen veya tamamen yapmayan veya yavaşlatan kamu görevlilerinin her biri hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Kamu görevlisi sayısının üçten fazla olmaması halinde cezaya hükmolunmaz.)
- ⇒ **Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf**
- ⇒ **Kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi**
- ⇒ **Özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma**
- ⇒ **Görevi yaptırmamak için direnme** (Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.)
- ⇒ **Kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma**

⇒ **ADLİYEYE KARŞI SUÇLAR**

- ⇒ İftira
- ⇒ Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması
- ⇒ Etkin pişmanlık
- ⇒ Suç üstlenme
- ⇒ Suç uydurma
- ⇒ Yalan tanıklık
- ⇒ Şahsi cezasızlık veya cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler
- ⇒ Etkin pişmanlık
- ⇒ Yalan yere yemin
- ⇒ Gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık
- ⇒ Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs
- ⇒ Suçu bildirmeme
- ⇒ Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi
- ⇒ Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi
- ⇒ Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama
- ⇒ Suçluyu kayırma
- ⇒ Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme
- ⇒ Gizliliğin ihlali
- ⇒ Genital muayene
- ⇒ Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs
- ⇒ Muhafaza görevini kötüye kullanma
- ⇒ Resmen teslim olunan mala elkonulması ve bozulması
- ⇒ Başkası yerine ceza infaz kurumuna veya tutukevine girme
- ⇒ Hükümlü veya tutuklunun kaçması
- ⇒ Etkin pişmanlık
- ⇒ Kaçmaya imkan sağlama
- ⇒ Muhafızın görevini kötüye kullanması
- ⇒ Hükümlü veya tutukluların ayaklanması
- ⇒ İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak
- ⇒ Hak kullanımını ve beslenmeyi engelleme

⇒ **DEVLETİN EGEMENLİK ALAMETLERİNE VE ORGANLARININ SAYGINLIĞINA KARŞI SUÇLAR**

- ⇒ Cumhurbaşkanı hakaret
- ⇒ Devletin egemenlik alametlerini aşağılama
- ⇒ Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama

➤ **DEVLETİN GÜVENLİĞİNE KARŞI SUÇLAR**

- Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak
- Düşmanla işbirliği yapmak
- Devlete karşı savaşa tahrik
- Temel millî yararlar karşı faaliyetinde bulunmak için yarar sağlama
- Yabancı devlet aleyhine asker toplama
- Askerî tesisleri tahrip ve düşman askerî hareketleri yararına anlaşma
- Düşman devlete maddi ve mali yardım

➤ **ANAYASAL DÜZENE VE BU DÜZENİN İŞLEYİŞİNE KARŞI SUÇLAR**

- Anayasayı ihlal
- Cumhurbaşkanına suikast ve fiilî saldırı
- Yasama organına karşı suç
- Hükûmete karşı suç
- Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhlî isyan
- Silâhlî örgüt
- Silâh sağlama
- Suç için anlaşma

➤ **MİLLÎ SAVUNMAYA KARŞI SUÇLAR**

- Askerî Komutanlıkların Gasbı
- Halkı askerlikten soğutma
- Askerleri itaatsizliğe teşvik
- Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma
- Savaş zamanında emirlere uymama
- Savaş zamanında yükümlülükler
- Savaşta yalan haber yayma
- Seferberlikle ilgili görevin ihmali
- Düşmandan unvan ve benzeri payeler kabulü
- Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk
- Devletin güvenliğine ilişkin belgeler
- Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme
- Siyasal veya askerî casusluk
- Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama
- Gizli kalması gereken bilgileri açıklama
- Uluslararası casusluk
- Askerî yasak bölgelere girme
- Devlet sırlarından yararlanma, Devlet hizmetlerinde sadakatsizlik
- Yasaklanan bilgileri temin
- Yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini
- Yasaklanan bilgileri açıklama
- Yasaklanan bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklama
- Taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi
- Devlet güvenliği ile ilgili belgeleri elinde bulundurma

➤ **YABANCI DEVLETLERLE OLAN İLİŞKİLERE KARŞI SUÇLAR**

- Yabancı devlet başkanına karşı suç
- Yabancı devlet bayrağına karşı hakaret
- Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç
- Karşılıklılık koşulu (Bu bölümde yazılı hükümlerin uygulanması, karşılıklılık koşuluna bağlıdır.)
- Yürütme (Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.)